

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

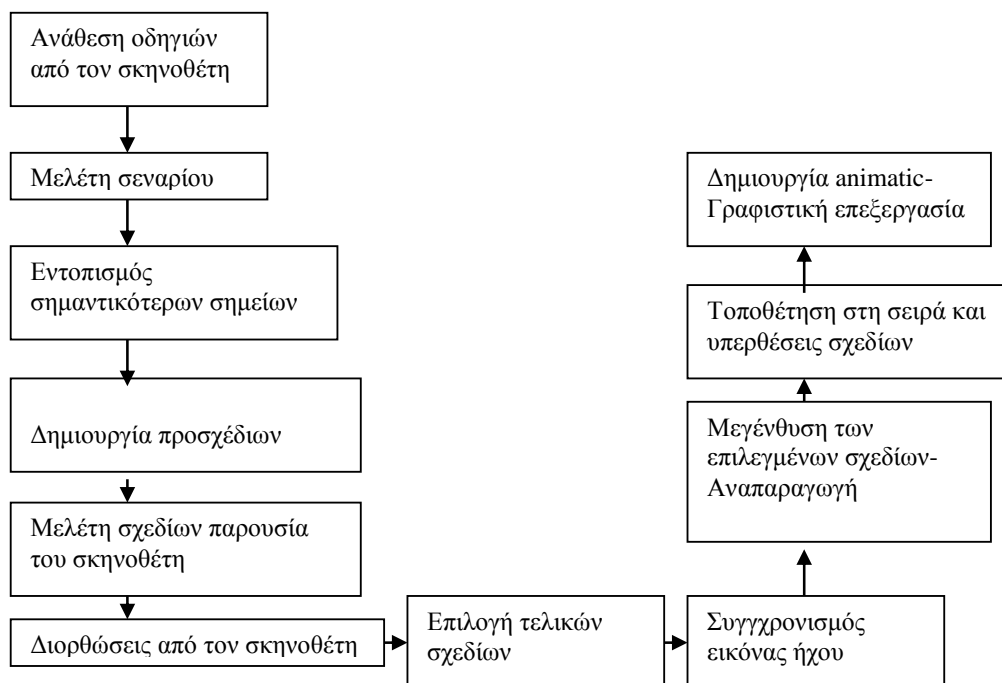
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημειώσεις για την 5^η ενότητα: Σχεδιαστικά σκηνοθετικά κείμενα: σενάριο και εικονογραφημένο σενάριο

1.3 Εικονογραφημένο σενάριο

Το εικονογραφημένο σενάριο ως αποτέλεσμα της διαδικασίας σχεδιασμού σκίτσων που απεικονίζουν τη δράση της ταινίας αναπτύχθηκε στα στούντιο της Walt Disney γύρω στο 1930. Το εικονογραφημένο σενάριο έγινε γνωστό για τις ταινίες μυθοπλασίας μεγάλου μήκους με ηθοποιούς περίπου το 1940. Για μία δεκαετία χρησιμοποιούνταν μόνο στα κινούμενα σχέδια. Τα εικονογραφημένα σενάρια παρουσιάζουν τα πλάνα όπως πρόκειται να προβληθούν μέσα από τον φακό της κάμερας. Κατά την διαδικασία ανάπτυξης τους, παρουσιάζονται όσο το δυνατόν περισσότερες λεπτομέρειες, που περιγράφουν το κάθε πλάνο, προσέχοντας ταυτόχρονα να μην επέλθει κορεσμός οπτικών πληροφοριών. Τα στούντιο Ντίσνεϋ βελτιστοποίησαν στη διάρκεια της δεκαετίας 1940-1950 τη διαδικασία υλοποίησης εικονογραφημένων σεναρίων, όπως φαίνεται στο επόμενο διάγραμμα.

Σχ.3¹ Διαδικασία ανάπτυξης εικονογραφημένου σεναρίου

¹ Μίλτος Πούλος, 2003

Το εικονογραφημένο σενάριο είναι χρήσιμο στις ιδιαίτερα πολύπλοκες σκηνές ειδικών εφέ. Μερικές φορές χρησιμοποιούνται μόνο για τις δύσκολες σκηνές, ενώ άλλες για ολόκληρη την ταινία. Αυτό εξαρτάται κυρίως από τον σκηνοθέτη και το είδος παραγωγής της ταινίας. Ορισμένες φορές το εικονογραφημένο σενάριο απευθύνεται στους χρηματοδότες, οι οποίοι διαμορφώνουν μέσω αυτού καλύτερη αντίληψη για το πώς ακριβώς θα επενδυθούν τα χρήματά τους.

Στην παραγωγή κινουμένων σχεδίων ή ειδικών εφέ, το εικονογραφημένο σενάριο χρησιμοποιείται σε μια διαδικασία προσομοίωσης της κίνησης, το λεγόμενο *animatic*. Συχνά το εικονογραφημένο σενάριο γίνεται κινούμενο χρησιμοποιώντας απλά ζουμ ή πανοραμίκ για να εξομοιωθεί η κίνηση της κάμερας. Αυτά τα ατελή κινούμενα σχέδια μπορούν να συνδυαστούν με ήδη υπάρχοντα *animatic*, ηχητικά εφέ και διάλογους, ώστε να δοθεί η αίσθηση της συνολικής ατμόσφαιρας της ταινίας μετά από την κινηματογράφιση.

Χρησιμοποιούνται στην τηλεόραση και στον κινηματογράφο ως κατάλληλο μέσο για να επικοινωνήσει ο σκηνοθέτης το σκηνοθετικό του σχέδιο στην υπόλοιπη δημιουργική ομάδα ή στους συντελεστές της παραγωγής. Χρησιμοποιούνται επίσης από τις βιομηχανίες για να προγραμματίσουν τις διαφημιστικές καμπάνιες τους, αλλά και να παρουσιάσουν τα μελλοντικά σχέδιά τους στον Τύπο και στις εταιρικές συναντήσεις.

Πως αναπτύσσεται το εικονογραφημένο σενάριο

Το εικονογραφημένο σενάριο είναι ο συνδετικός κρίκος των προπαρασκευαστικών κειμένων με αυτό που θα κινηματογραφηθεί. Σκοπός του εικονογραφημένου σεναρίου είναι να πλησιάσει κανείς μέσω αυτού, όσο πιο κοντά γίνεται στο τελικό προϊόν. Λειτουργεί ως οπτικοποιημένο σενάριο, είναι συνήθως ζωγραφισμένη σκηνή (σκίτσο), που περιλαμβάνει τις γωνίες λήψης, θέσεις κάμερας, φωτισμό, μοντάζ,

ηχητικά εφέ, θέση και κίνηση ηθοποιών και το σημαντικότερο όλων την αφηγηματική ανάπτυξη και την συνέχεια.

Το εικονογραφημένο σενάριο για να σχεδιαστεί απαιτεί συνήθως ανταλλαγή ιδεών (brainstorming). Μία ομάδα ανθρώπων συγκεντρώνεται και τοποθετεί τις ιδέες για εικονογραφημένο σενάριο στον τοίχο ενός δωματίου. Στη συνέχεια επιχειρείται η εξεύρεση ομοφωνίας στην επιλογή των σκίτσων με αντίστοιχη αιτιολόγηση της επιλογής. Μετά την ολοκλήρωση αυτής της φάσης, ακολουθεί το τελικό «ξεσκαρτάρισμα» κατά το οποίο αφαιρούνται όλα τα σκίτσα που δεν πρόκειται να χρησιμεύσουν ως οδηγός για την κινηματογράφιση.

Τι περιλαμβάνει το εικονογραφημένο σενάριο

Προκειμένου το εικονογραφημένο σενάριο να είναι αποτελεσματικό για τις κινηματογραφικές λήψεις, τα σκίτσα συνοδεύονται από ειδικά σύμβολα που αποδίδουν την κίνηση των ηθοποιών και της κάμερας ή άλλων αντικειμένων, συνήθως «βέλη» ή γραπτές οδηγίες. Γενικά δεν υπάρχει κάποιος κανόνας για το τι βέλη χρησιμοποιούνται, απλά τα βέλη πρέπει να διαφέρουν ανάλογα σε τι αναφέρονται: κάμερα, ηθοποιούς, αντικείμενα. Για να συμβολίσουμε το ζουμ σε ένα πρόσωπο ή ένα αντικείμενο σχεδιάζονται βέλη από την κάθε γωνία του πλαισίου που συμβολίζει την οθόνη προς το κέντρο του πλαισίου, ενώ δίπλα σχεδιάζεται σε μικρότερο πλαίσιο η «ζουμαρισμένη» εικόνα.

Δίπλα σε κάθε εικόνα πρέπει να δίνεται ένας τίτλος που αναφέρεται στο τι συμβαίνει στο σκίτσο. Σε πολλές περιπτώσεις υπάρχει μια ένδειξη δίπλα στην εικόνα, αριστερά ή δεξιά ανάλογα με τη σύμβαση που ακολουθείται, που υποδεικνύει τον τρόπο μετάβασης από το ένα πλάνο στο επόμενο.

Βασικοί κανόνες υλοποίησης του εικονογραφημένου σεναρίου

Πολλές πληροφορίες «επικοινωνούνται» μέσω ενός εικονογραφημένου σεναρίου και είναι επομένως σημαντικό να τηρούνται οι βασικοί κανόνες της κινηματογραφικής «γλώσσας» κατά την υλοποίηση του. Αυτό αφορά κυρίως την τήρηση των βασικών κανόνων του μοντάζ ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή οπτική συνέχεια από πλάνο, σε πλάνο: ιδιαίτερα οι θέσεις των ηθοποιών και οι κατευθύνσεις των βλεμμάτων τους

και της κίνησής τους πρέπει να είναι συμβατές με τη γενική σκηνοθετική θεωρία, όπως παρουσιάζεται στην επόμενη παράγραφο.

Στο εικονογραφημένο σενάριο δεν έχει σημασία να σχεδιάζονται λεπτομέρειες που οι θεατές δεν θα δουν, αλλά θα πρέπει να περιορίζεται κυρίως στη δράση και σε όσα στοιχεία της ατμόσφαιρας θα φαίνονται μέσα από την κάμερα. Και το μόνο που θα πρέπει να απασχολεί είναι το τι θα δείχνει η επόμενη σκηνή ώστε να υπάρχει συνοχή.

Η αποτύπωση της γωνίας λήψης της κάμερας είναι ακόμα ένα πολύ σημαντικός κανόνας υλοποίησης του εικονογραφημένου σεναρίου, διότι η γωνία της κάμερας καθορίζει το τι ακριβώς θα βλέπουν οι θεατές. Για να εστιάσουν οι θεατές σε ένα συγκεκριμένο σημείο, πρέπει πρώτα να εστιάσει η κάμερα στο σημείο αυτό. Μέσω της κίνησης της κάμερας μεταφέρεται και το βλέμμα των θεατών προκαλώντας έτσι οποιοδήποτε αποτέλεσμα θέλει ο σκηνοθέτης.

Ένα εξίσου βασικό στοιχείο του εικονογραφημένου σεναρίου είναι η κλίμακα. Θα πρέπει όλα τα πλάνα να ακολουθούν τις ίδιες διαστάσεις, διότι από την στιγμή που σχεδιάζουμε αυτό που θα δείχνει η κάμερα οφείλουμε να τηρήσουμε τις αναλογίες της οθόνης. Διαφορετική μορφή έχει η κινηματογραφική οθόνη από την οθόνη της τηλεόρασης και ορισμένα έντυπα εικονογραφημένων σεναρίων που διατίθενται στο εμπόριο ενσωματώνουν τις διαφορετικές κλίμακες υπό τη μορφή πρότυπων πλαισίων για κάθε είδος οθόνης.

Ένα ακόμα συστατικό είναι ο φωτισμός και οι σκιές, που θα χρησιμοποιηθούν από τον σχεδιαστή. Θα πρέπει να είναι πλήρως υπολογισμένα κατά τη μετάβαση από το ένα σκίτσο στο επόμενο γιατί οποιαδήποτε αλλαγή στην γωνία της κάμερας ή στο πλάνο επιφέρει αλλαγή στο φωτισμό και στα χρώματα. Τα φώτα και οι σκιές συνεισφέρουν στην ατμόσφαιρα της σκηνής και αυτό είναι πολύ σημαντικό για μια ταινία.

Τέλος πρέπει ο σχεδιαστής σε συνεργασία με το σκηνοθέτη να ελέγξουν το συνολικό εικονογραφημένο σενάριο για να προστεθούν απαραίτητα στοιχεία ή αντίθετα να αφαιρεθούν οι

πλεονάζουσες πληροφορίες, με βασικό κριτήριο το ευανάγνωστο του προπαρασκευαστικού αυτού κειμένου από τη δημιουργική ομάδα της ταινίας και τους συντελεστές της παραγωγής.

Πλεονεκτήματα του εικονογραφημένου σεναρίου για την επικοινωνία του σκηνοθετικού σχεδίου

- Είναι εύκολα αναγνώσιμα από οποιονδήποτε, ανεξάρτητα από τις κινηματογραφικές γνώσεις που κατέχει.
- Είναι εύκολος και γρήγορος ο σχεδιασμός τους, χωρίς τη χρήση πολύπλοκων εργαλείων.
- Περιέχουν τις σχετικές πληροφορίες που αφορούν το σενάριο, καθώς ακολουθούν πιστά τις σκηνές που παρουσιάζονται σε αυτό.
- Είναι πολύ πιο εύκολο και γρήγορο να χρησιμοποιείται το εικονογραφημένο σενάριο ως σημείο αναφοράς για την επαλήθευση στοιχείων και πληροφοριών παρά να ανατρέχει κανείς σε ολόκληρο το σενάριο.
- Διευκολύνει τη μετακίνηση σκίτσων από πλάνο σε πλάνο, επιτρέποντας σκηνοθετικούς ανασχεδιασμούς της ταινίας.
- Βοηθούν την ομάδα παραγωγής να επικοινωνεί κατά την διάρκεια των γυρισμάτων. Αυτή η επικοινωνία είναι πολύ σημαντική ειδικότερα όταν η ομάδα είναι πολύ μεγάλη ή απαρτίζεται από άτομα διάσπαρτα σε όλα τα μέρη της γης, με διαφορετικές εθνικότητες.
- Τα σκίτσα αυτά βοηθούν τον σκηνοθέτη να εξηγήσει στο κινηματογραφικό συνεργείο τον τρόπο με τον οποίο θα κινηματογραφηθεί η ταινία, διευκολύνοντας κατά πολύ τη μετατροπή του σκηνοθετικού σχεδίου σε κινηματογραφικό προϊόν.